

Dosarul nr. 2ra-40/2022
2-17149518-01-2ra-12012022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (V. Jomiru-Niculița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, V. Mihaila, Iu. Cotruță)

Î N C H E I E R E

22 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Maria Ghervas
Aliona Miron
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”, de Irina Rusu și Lidia Litvinova, reprezentate de avocatul Olesea Doronceanu și de avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Rusu Irina și Litvinova Lidia împotriva Instituției Medico-Sanitare Publice Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”, intervenient accesoriu Ivașchevici Aliona cu privire la constatarea faptului, încasarea prejudiciului material și moral, împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 06 martie 2017, Rusu Irina și Litvinova Lidia au depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Clinic Municipal Sfântul Arhanghel Mihail”, intervenient accesoriu Ivașchevici Aliona cu privire la constatarea faptului, încasarea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii au indicat că, la 03 februarie 2014, Rusu Irina a fost internată în IMPS Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” din mun. Chișinău din cauza durerilor acute abdominale.

În cadrul instituției medicale respective pacienta Rusu Irina a fost supusă mai multor investigații medicale după care a fost transferată în secția chirurgie septică, unde a fost examinată de către medicul Vermeniuc Octavian, Revenco Serghei și Mutavci Gheorghe, care au stabilit diagnosticul preventiv: abdomen acut, ocluzie intestinală. Tot ei, au decis că starea de sănătate a pacientei Rusu Irina impune efectuarea unei intervenții chirurgicale în regim de urgență.

Reclamantele au indicat că, intervenția chirurgicală a început la 03 februarie 2014, ora 15.30, prin laparotomie mediană și a fost efectuată de medicii chirurghi Revencu Serghei, Vermeniuc Octavian și medicul ginecolog Ivașchevici Aliona. În

timpul intervenției chirurgicale s-a decis efectuarea anexectomiei bilaterale (înlăturarea ovarelor și trompelor uterine) pacientei Rusu Irina.

În viziunea reclamantelor, asistența medicală care i-a fost acordată Irinei Rusu în IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” a fost una necalificată și eronată, iar în rezultatul acțiunilor neglijente a personalului medical i-a fost cauzat prejudiciu material și moral. Din acest considerent, au depus o plângere la IP Rîșcani, mun. Chisinau solicitând atragerea la răspundere a persoanelor responsabile de prejudicierea sănătății. La 19 octombrie 2015, IP Rîșcani a pornit o cauză penală în baza art. 213 lit. a) din Codul penal, pe faptul încălcării de către medici a regulilor sau metodelor de acordare a asistenței medicale. La 27 octombrie 2015, prin ordonanța organului de urmărire penală a fost numită o expertiză medico-legală pentru a stabili gradul de vinovăție a personalului medical.

Prin Raportul de expertiză medico-legală nr.409 din 23 martie 2016 s-a constatat că la 03 februarie 2014, pacientei Rusu Irina i-a fost efectuată intervenția chirurgicală în mod urgent, laparotomie mediană, anexectomie bilaterală, drenarea cavității abdominale după indicații vitale, conform deciziei preoperatorii. Totodată, în timpul operației i-au fost înlăturate ambele ovare și trompele uterine, decizie incorectă și neargumentată, atât prin datele din fișa medicală, cât și conform literaturii de specialitate. Extirparea ovarelor și trompelor uterine putea fi evitată.

Conform fișei medicale a bolnavului ambulatoriu, Rusu Irina a fost diagnosticată cu menopauza chirurgicală precoce și respectiv sterilitate, care sunt consecințele ale înlăturării chirurgicale a ovarelor la 03 februarie 2014. Înlăturarea ambelor ovare se califică ca vătămare gravă. Astfel, Raportul de expertiză medico-legală nr. 409 din 23 martie 2016 a confirmat faptul că, decizia de a efectua intervenția chirurgicală a fost una greșită, neargumentată și incorectă, extirparea ovarelor și trompelor uterine nu era nici indicată, nici necesară și putea fi evitată.

Prin răspunsul nr.19381 al procurorului sect. Rîșcani din 12 decembrie 2016 se confirmă faptul că decizia de tactică și volum de operație îl ia medicul operator, adică Ivașchevici Aliona, care personal a luat decizia de a efectua anexectomia bilaterală, care a și efectuat-o personal. La 11 iulie 2016, medicului ginecolog Ivașchevici Aliona, care a participat la intervenția chirurgicală din 03 februarie 2014 i-a fost înaintată învinuirea în baza art. 213 lit. a) din Codul penal, cu dispunerea investigațiilor în vederea găsirii învinuitei și reținerere.

În rezultatul intervenției chirurgicale din 03 februarie 2014, efectuate de către medicii din cadrul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” viața reclamantei Rusu Irina s-a schimbat în radical, modul de viață trăit până și după operație s-a schimbat totalitate.

Au indicat că, nimeni din personalul medical nu i-a solicitat Irinei Rusu acordul pentru efectuarea intervenției chirurgicale, nimeni nu i-a explicat în ce constă intervenția sau care ar putea fi consecințele, deși la acel moment starea ei nu era gravă, dânsa era lucidă și conștientă. Ulterior, Rusu Irina a aflat că acordul informat pentru intervenția chirurgicală a fost semnat de mama sa. Din fișa medicală a bolnavului de staționar nr.1123/166 rezultă și se confirmă poziția reclamantei față de luciditatea acesteia la 03 februarie 2014, starea generală fiind de gravitate medie, tulburări de conștiință nu avea. Astfel, Rusu Irina putea să-și exprime acordul la intervenția chirurgicală, însă personalul medical, contrar prevederilor legale, nu i-au solicitat acordul ei, mama sa Litvinova Lidia semnând acordul pentru intervenția chirurgicală, dar nu pentru înlăturarea ovarelor și

trompelor uterine ale fiicei sale. Din considerente necunoscute, medicii chirurghi au decis efectuarea intervenției chirurgicale prin metoda laparotomiei, care de fapt, este o operație chirurgicală care constă în deschiderea peretelui abdominal și a peritoneului, decizia de a utiliza metoda laparotomiei a presupus efectuarea unei incizii pe abdomenul reclamantei de o lungime de aproximativ 18 cm.

Cu toate acestea, medicina contemporană oferă posibilitatea de a utiliza metode cu mult puțin invazive, cum ar fi laparoscopia, fiind o procedură chirurgicală ce folosește un tub subțire, luminat, numit laparoscop, ce este introdus în abdomen printr-o mică incizie la nivelul peretelui abdominal și care este folosită pentru examinarea organelor abdominale sau genitale interne. Aceasta este folosită pentru diagnosticul unor afecțiuni precum chisturile, aderențele, fibroamele și infecțiile. În multe cazuri, laparoscopia elimină necesitatea unei operații extensive ce ar necesita o incizie mare a abdomenului. Laparoscopia implică riscuri mai mici, este mai puțin costisitoare și IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” dispune de astfel de utilaj medical, prin urmare efectuarea laparotomiei a provocat suferințe fizice inutile reclamantei, suferințe care puteau fi evitate.

Conform Raportului de expertiză medico-legală nr. 409 din 23 martie 2016 în timpul intervenției chirurgicale pacientei Rusu Irina, după incizie medicii chirurghi au constatat probleme ginecologice: ruptura chisturilor ovariene bilateral și au solicitat intervenția medicului ginecolog Ivașchevici Aliona. Procuratura sect. Rîșcani care gestionează în prezent acest caz a susținut că, anume medicul ginecolog Aliona Ivașchevici personal a luat decizia de a efectua anexectomia bilaterală, care a și efectuat-o personal. Ulterior, reclamanta Rusu Irina a aflat ca la ora 15:30, în IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail”, toți medicii ginecologi cu experiență erau plecați, rămânând de serviciu doar medicul ginecolog obstetrician Aliona Ivașchevici care la acel moment avea doar 28 ani, și activa în acea instituție medicală doar 3 ore pe zi și niciodată nu a efectuat astfel de intervenții chirurgicale anterior.

În timpul operației reclamantei i-au fost înlăturate ambele ovare și trompele uterine, această decizie conform raportului de expertiză medico-legală din 23 martie 2016 a fost incorectă și neargumentată, atât prin datele din fișa medicală, cât și conform literaturii de specialitate (investigațiile citologice efectuate au confirmat faptul că ovarele nu conțineau celule cancerogene). Astfel, extirparea ovarelor și trompelor uterine putea fi evitată, dacă medicii care efectuau intervenția chirurgicală ar fi dat dovadă de profesionalism și competență.

Prejudiciul cauzat sănătății Irinei Rusu prin acțiunile ilegale ale personalului medical din cadrul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” este imens și din păcate irecuperabil. Prejudiciul moral se manifestă prin următoarele suferințe fizice și psihice pe care Rusu Irina le-a suportat și continuă să le suporte zilnic și anume: suferința provocată de incapacitatea de a avea copii. Rusu Irina a fost supusă intervenției chirurgicale la o vârstă foarte tânără de doar 32 ani, înlăturarea nejustificată a organelor reproductive (trompele uterine și ovarele) au cauzat imposibilitatea pe viitor de a concepe și a naște un copil, de a trăi emoțiile unei sarcini, de a fi mamă, de a alăpta, a crește și îngriji un copil. Rusu Irina la momentul operației nu avea copii, dorea să întemeieze o familie, însă din cauza unei erori medicale dânsa va fi privată de una din cele mai mari realizări din viața unei femei, cea de a naște un copil, de a-l crește, de a fi numită „mamă”, de a-i oferi unui copil dragoste și căldura maternă, de a beneficia de dragostea

neconștientizată a unui copil, de a se bucura de realizările copiilor în familie, la grădiniță, școală, universitate, de a se bucura de sprijinul moral și material al copiilor la bătrânețe, de a se bucura de nepoți. Imposibilitatea de a avea copii i-a cauzat Rusu Irinei o traumă psihologică imensă, această durere este amplificată de conștientizarea faptului că situația este iremediabilă. Rusu Irina este unicul copil în familie, astfel doar prin copii ei urma să fie asigurată o anumită continuitate, însă sterilitatea ei a pus capăt acestor așteptări. Suferința provocată de incapacitatea reclamantei de a întemeia o familie. Rusu Irina deja de 3 ani se află în stare de depresie profundă, generată de frustrările pe marginea imposibilității creării unei familii, găsirii unui partener de viață. Până la intervenția chirurgicală din februarie 2014, Rusu Irina a dus un mod de viață obișnuit și normal, se afla într-o relație cu un bărbat, cu care intenționa să se căsătorească, își făceau planuri de viitor. După intervenția chirurgicală, partenerul Irinei Rusu a aflat ca ultima nu va putea avea copii, din acest considerent relația s-a destrămat, deoarece partenerul Irinei nu a dorit întemeierea unei familii cu o femeie care nu poate avea copii. Gândul că nu va putea avea copii și nu va putea oferi unui bărbat un copil o împiedică să încerce să-și întemeieze o familie, o face să se simtă incompletă și inutilă.

Suferința provocată de incapacitatea de a munci și de a se întreține financiar. Rusu Irina deține diploma de studii superioare, este licențiată în filologie cu o medie 9,5 (limbi moderne engleză și germană). Ea a fost angajată în câmpul muncii din anul 2007, a activat în calitate de profesoară de limba engleză și germană la Liceul „Perspectiva Prim”, Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională, SC „Lingvo”, a activat în calitate de profesoară de limba engleză la SRL „Linguata”, preda lecții individuale de limba engleză copiilor din diferite institute de învățământ. După intervenția chirurgicală din februarie 2014, Rusu Irina nu a mai activat absolut deloc, nu a obținut nici un venit și se află la întreținerea totală a mamei sale, Litvinova Lidia. Cauza de bază a inactivității este depresia profundă în care se află reclamanta, pe fonul stresului și a preparatelor medicale pe care este nevoită să le administreze, ea a pierdut interesul pentru lucru, a devenit apatică, închisă și frustrată. Suferințe cauzate de scăderea calității vieții.

În prezent, Rusu Irina suferă de menopauză chirurgicală prematură, care s-a instalat la vârsta de doar 32 ani, drept consecință a înlăturării chirurgicale a ovarelor la 03 februarie 2014. Menopauza implică administrarea pentru tot restul vieții a terapiei de substituție hormonale care generează pe lângă administrarea continuă a preparatelor hormonale și stări de balonare, dureri de cap, uscăciuni vaginale, osteoporoza, iritarea vezicii urinare, menstruații neregulate sau absența acestora. Această terapie a cauzat deja o creștere considerabilă în greutate cu 25 kg, sporește riscul de apariție a cancerului mamar sau a cancerului de col uterin, sporește riscul apariției osteoporozei și a infecțiilor căilor urinare; terapia de substituție micșorează longevitatea vieții din cauza multiplelor efecte secundare a preparatelor administrate. Din cauza înlăturării trompelor uterine și a ovarelor, Rusu Irina este nevoită pe tot parcursul vieții să se afle la evidența medicului de familie, medicului ginecolog, psihoterapeut, psiholog, psihiatru, necesită consultația mamologului, USG fiecare 3 luni, analiza generală a sângelui, biochimia sângelui, consultația endocrinologului, dieta, consultația mamologului de 2 ori pe an. Toate aceste investigații medicale pe care trebuie să le treacă din cauza riscurilor agravării sănătății implică suferințe foarte mari pentru reclamanta Rusu Irina, deoarece ea se află în permanență în vizorul personalului medical, iar

acest fapt îi reamintește de fiecare dată ca din cauza unei erori medicale ea a pierdut orice interes pentru viață. Suferințe cauzate de schimbarea aspectului estetic.

Rusu Irina a fost internată în instituția medicală în secția ginecologie 10 zile după intervenția chirurgicală, acele zile au fost oribile și insuportabile marcate de dureri în regiunea abdominală (plaga de 18 cm de la intervenție) și de conștientizarea faptului ca nimic în viața sa nu v-a mai fi la fel. Pe lângă cea inestetică plagă de 18 cm, rămasă în urma intervenției chirurgicale, Rusu Irina a adăugat greutate 25 kg în timp de 2 ani din cauza administrării terapiei hormonale. Aceste schimbări fizice agravează și mai mult starea psiho-emoțională a reclamantei și o determină să se simtă și mai inutilă, neajutorată și neatractivă. Dovada agravării stării psiho-emoționale a reclamantei Rusu Irina este confirmată și prin Raportul de evaluare psihologică a persoanei nr.042 din 15 februarie 2017 efectuat de către psihologul magistru Nelea Panfil din cadrul AO Keystone Human Services Dova.

Raportul a stabilit că, Rusu Irina este celibatară, locuiește împreună cu mama sa. Deține diplomă de studii superioare, licențiată în filologie, limbi moderne, la moment nu este angajată. Acuză simptome de deprimare puternică ca și consecință unei intervenții medicale realizată în luna februarie 2014. Scopul intervenției psihologice a fost elaborarea profilului psiho-comportamental, identificarea și realizarea unui plan de reabilitare psihologică în scopul ameliorării stării psiho-emoționale. În momentul adresării Rusu Irina acuză o stare de deprimare pronunțată, tulburări de somn, apatie. Ea afirmă că suportă consecințele negative ale intervenției chirurgicale din februarie 2014, care au dus la agravarea stării psiho-emoționale. Rusu Irina a relatat că drept consecință a acelei intervenții a devenit total ineficientă, nu se poate concentra pe anumite activități, nu se poate angaja la serviciu, nu poate crea o relație și nu-și poate trăi pe deplin viața.

În urma prelucrării rezultatului testului MMPI (testul de evaluare a personalității care scoate în evidență simptomele majore legate de tulburări psihologice sau de personalitate) s-a constatat un nivel foarte înalt de depresie, particularități specifice comportamentului de victimă, sentiment de neîncredere, stare dominantă de neliniște, frică, insecuritate, lipsa de somn, pofta de mâncare exagerată. Chestionarul de evaluare a depresivității Beck este instrument de evaluare a gradului de severitate a simptomelor de depresie și oferă informații despre evoluția depresiei, iar rezultatele acestuia au scos în evidență cote foarte înalte a nivelului de depresivitate, tendințe foarte puternice de auto-izolare, pierderea interesului față de activități, oameni, societate. Manifestă o stare de stres continuă, o nedorință de a solicita ajutor specializat, negarea stărilor proprii emoționale de frică și neliniște, precum și dependența emoțională de mama sa. În rezultatul prelucrării testului a fost identificat un nivel înalt de destabilizare emoțională a persoanei, blocaj emoțional la etapa derulării evenimentului traumatizant (intervenția din februarie 2014). Simptomele și comportamentele multiple indică o severitate înaltă a depresiei. Rusu Irina se află într-o stare de neliniște permanentă, însoțită de confuzie, apatie, lipsă de inițiativă, dependență emoțională permanentă de mama sa. Prezența acestei stări afectează negativ nivelul de funcționalitate al persoanei, exercitarea profesiei, angajamentul într-o relație de cuplu. Aceste simptome reflectă suferința prin care trece actualmente persoana și au legătură directă cu trăirea evenimentului traumatizant (intervenția chirurgicală

din februarie 2014). Ca recomandări au fost indicate implicarea într-un program de psihoterapie centrat pe diminuarea stărilor de depresie, creșterea încrederii în sine și a nivelului de funcționalitate.

Astfel, prin acțiunile ilicite ale personalului medical din cadrul IMSP „Sfântul Arhanghel Mihail” reclamantei Rusu Irina i-au fost încălcate mai multe drepturi prevăzute de legislația națională și internațională, iar suma solicitată de reclamanta Rusu Irina pentru compensarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite din 03 februarie 2014 ale personalului medical din cadrul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” este de 2 000 000 de lei.

Referitor la prejudiciul material Rusu Irina a menționat că, menopauza chirurgicală implică administrarea pentru tot restul vieții a terapiei de substituție hormonală (Oestrogel, Duphaston, Anctelig, Climadinon), iar aceste preparate medicale nu sunt compensate de sistemul asigurărilor medicale de stat. Rusu Irina a început administrarea terapiei hormonale după intervenția chirurgicală, adică din luna martie 2014, însă a păstrat doar o parte din bonurile fiscale pentru procurarea medicamentelor (pe anul 2015, 2016, 2017). Dovada faptului că, Rusu Irina are nevoie de administrarea permanentă a terapiei de substituție sunt toate extrasele din fișa sa medicală: trimitere-extras eliberate de IMSP AMT Buiucani, CMF - 4, precum și rețetele medicale. Medicamentele Oestrogel, Duphaston, Angeliq (unul dintre ele) au fost prescrise reclamantei Rusu Irina ca terapie de substituție hormonală, iar preparatul Climadinon este prescris pentru tratamentul manifestărilor emoționale și neurovegetative neplăcute cauzate de menopauză. Sumele de bani cheltuite pentru procurarea preparatelor medicale (terapia hormonală Oestrogel, Duphaston) pe anul 2015 constituie 1313,27 de lei. Sumele de bani cheltuite pentru procurarea preparatelor medicale (terapia hormonală Oestrogel, Duphaston,) pe anul 2016 constituie 2800,28 de lei. Suma de bani cheltuită pentru procurarea preparatelor medicale (terapia hormonală Angeliq) pe anul 2017 constituie 258,20 de lei. Astfel, o parte din suma care a fost cheltuită real pentru procurarea medicamentelor prescrise pentru anii 2015-2017 constituie în total 4371,75 de lei.

În prezent, lunar Rusu Irina trebuie să procure preparatul Angeliq (prețul mediu în farmacie constituie 259 de lei) și Climadinon la prețul de 123,27 de lei. Aceste preparate Angeliq și Climadinon urmează a fi administrate toată viața, deci ele sunt necesare și acest fapt este constatat prin avizele medicale. De asemenea, Rusu Irina din cauza stării de sănătate nu este angajată în câmpul muncii și nu-și poate permite procurarea acestor preparate medicale, însă administrarea lor zilnică și pe durata întregii vieți este obligatorie conform avizului medical. Prin urmare, pentru procurarea acestor preparate medicale, Rusu Irina solicită perceperea despăgubirilor anticipate sub forma unei sume de bani ce formează în medie prețul preparatelor medicale pentru următorii 3 ani: medicamentul Angeliq - 259 de lei x 36 luni (3 ani) = 9 324 de lei; medicamentul Climadinon - 120 de lei x 36 luni (3 ani) = 4 320 de lei. În total pentru procurarea preparatelor medicale necesare pentru următorii 3 ani Rusu Irina va avea nevoie de 13 644 de lei.

Pornind de la principiul reparației integrale a prejudiciului și de la prezumția că cel obligat la repararea prejudiciului trebuie să restabilească situația care ar fi existat în cazul în care împrejurarea cauzatoare de prejudiciu nu survenea, reclamantele au considerat că de la data producerii prejudiciului până la momentul actual poate fi calculat venitul ratat sub forma de salariu, pe care Rusu Irina l-ar fi

putut obține în mod normal, dacă nu ar fi intervenit fapta ilicită produsă la 03 februarie 2014. Deoarece la data producerii faptului ilicit Rusu Irina nu era oficial angajată în câmpul muncii, la calcularea despăgubirii se va ține cont de evoluția previzibilă și conform așteptărilor raționale a veniturilor ei, adică având studii superioare și activând în sfera învățământului, Rusu Irina ar fi putut obține un venit nu mai mic decât salariul mediu pe activități economice în sfera învățatului. Potrivit datelor publice și oficiale plasate anual pe pagina web a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, salariul mediu pe activități economice în sectorul învățământului constituia: pentru anul 2014 - 3098 de lei x 11 luni = 34 078 de lei; pentru anul 2015 - 3 573,2 de lei x 12 luni = 42 874,4 de lei; pentru anul 2016 - 3 761,1 de lei x 12 luni = 45 133,2 de lei. Pentru anul 2017 au luat ca punct de referință media pe anul 2016 - 3 761 de lei x 2 luni = 7 522,2 de lei. Total venitul ratat solicitat a fi încasat de la pârât pentru perioada 2014-2017 constituie suma de 129 607,80 de lei.

Referitor la prejudiciul moral cauzat reclamantei Lidiei Litvinova reclamantele au indicat că aceasta este mama Irinei Rusu și dauna cauzată sănătății fiicei sale la 03 februarie 2014 s-a răsfrânt într-un mod foarte negativ și traumatic și asupra stării sale psiho-emoționale, deoarece Rusu Irina este unicul ei copil. În acest copil ea a investit nu doar resurse financiare pentru a-i asigura un viitor liniștit, dar și foarte multă dragoste și afecțiune. De la naștere și până în prezent mama și fiica au fost de nedespărțit, au trăit împreună, s-au susținut, ajutat, întreținut și împărțit toate bucuriile și problemele. Anume din acest considerent suferințele prin care a trecut și continuă să treacă Rusu Irina sunt inseparabile de suferințele mamei sale, care a fost și continuă să fie alături de durerea fiicei permanent.

Din cauza intervenției chirurgicale din 03 februarie 2014, Litvinova Irina va fi privată de dreptul și bucuria de a-și vedea fiica realizată pe plan personal, căsătorită și fericită. Din această cauză, dânsa va fi privată de bucuria de a avea vreodată nepoți, de a-i crește și a se bucura de reușitele lor. Rusu Irina este unicul ei copil, astfel unicii continuatori ai neamului lor ar fi fost nepoții, însă înlăturarea organelor reproductive a fiicei sale a pus capăt acestor speranțe.

Starea de sănătate a Lidiei Litvinova în special latura psiho-emoțională s-a agravat după luna februarie 2014, ea se află într-o stare de stres continuu, generată de incapacitatea fiicei sale de a avea copii, incapacitatea de a o ajuta, remușcări generate de ziua de 03 februarie 2014 când considera ca ar fi trebuit să facă mai mult pentru fiică, să prevadă consecințele negative. Litvinova Lidia se simte vinovată pentru faptul că deși a investit ce-i mai bun în fiica sa, nu a putut să o protejeze până la urmă și acum în loc să se bucure de realizările fiicei sale este nevoită să-i împartă suferința continuă.

Din cauza celor cauzate de medicii din cadrul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail”, Litvinova Lidia nu se poate bucura de dreptul de a se odihni la pensie, nu-și poate procura medicamente, nu se poate odihni la munte, mare, într-un sanatoriu, din cauza insuficienței resurselor financiare, ea administrează permanent calmante și somnifere. Din cauza problemelor de sănătate, fiica sa din februarie 2014 nu a mai putut fi încadrată în câmpul muncii, din acest considerent toată povara financiară este lăsată pe umerii mamei. Litvinova Lidia este profesoară de matematică, are deja o vârstă respectabilă de 61 ani și în loc să se odihnească la pensie, în prezent este nevoită să împartă venitul nu doar pentru ea,

dar și pentru a o întreține financiar pe fiica sa. În ultimii ani nu și-a putut permite îmbunătățirea calității vieții absolut deloc, deoarece tot venitul lunar este cheltuit pe preparate medicale pentru Irina, pe consultații, analize.

Prejudiciul moral cauzat și solicitat a fi încasat pentru reclamanta Litvinova Lidia este de 200 000 de lei.

În final, reclamantele au solicitat constatarea faptului că intervenția chirurgicală de laparotomie mediana efectuată la 03 februarie 2014 de către medicii din cadrul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” pacientei Rusu Irina a fost una nejustificată, ilegală și a avut drept consecință vătămarea corporală gravă a sănătății pacientei Rusu Irina, încasarea din contul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” în folosul reclamantei Rusu Irina a sumei de 2 000 000 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale pârâtului, încasarea din contul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” în folosul reclamantei Litvinova Lidia a sumei de 200 000 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciul moral cauzat prin acțiuni ilicite ale pârâtului, încasarea din contul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” în folosul reclamantei Rusu Irina a sumei de 4 371,75 de lei, ceea ce constituie mijloace financiare cheltuite pentru procurarea medicamentelor prescrise pentru anii 2015-2017, suma de 13 644 de lei pentru procurarea preparatelor medicale necesare pentru următorii 3 ani, suma de 129 607,80 de lei, ceea ce constituie venit ratat pentru perioada 2014-2017, în total suma de 147 623,55 de lei cu titlu de compensare a prejudiciul material cauzat prin acțiuni ilicite ale pârâtului.

Prin cererea de majorare a pretențiilor au solicitat încasarea suplimentară a sumei de 1210,61 de lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru procurarea medicamentelor pentru perioada decembrie 2017 - iunie 2018.

Prin hotărârea din 13 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Rusu Irina și Litvinova Lidia împotriva Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Clinic Municipal Sfântul Arhanghel Mihail”, intervenient accesoriu Ivașchevici Aliona cu privire la constatarea faptului, încasarea prejudiciului material și moral, a fost admisă parțial.

A fost încasată de la Instituția Medico-Sanitară Publică „Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” în beneficiul Irinei Rusu suma de 800 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și cu titlu de prejudiciu material suma de 14 328,92 de lei.

A fost încasat de la Instituția Medico-Sanitară Publică „Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” în beneficiul statului suma de 529,86 de lei cu titlu de taxă de stat. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Instituția Medico-Sanitară Publică „Spitalul Clinic Municipal Sfântul Arhanghel Mihail”, de către Rusu Irina, Litvinova Lidia și de către Ivașchevici Aliona și menținută hotărârea din 13 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 29 decembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile declarate de către Instituția Medico-Sanitară Publică „Spitalul Clinic Municipal Sfântul Arhanghel Mihail”, de către Rusu Irina și Litvinova Lidia, reprezentate de avocatul Doronceanu Olesea, și de către Ivașchevici Aliona, reprezentată de avocatul Perțu Ina.

A fost casată decizia din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”, de către Rusu Irina, Litvinova Lidia, și de către Ivașchevici Aliona și menținută hotărârea din 13 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, termenul de prescripție începe a curge din momentul când reclamanta Rusu Irina a aflat cu certitudine despre existența pagubei/prejudiciului și autorul prejudiciului, după efectuarea raportului de expertiză medico-legală nr.409 din 23 martie 2016.

Colegiul a apreciat critic alegațiile apelanților Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” cu privire la faptul că acțiunea este tardivă, din motiv că Rusu Irina a aflat despre încălcarea dreptului său la data de 03.02.2014, atunci când a fost supusă intervenției chirurgicale. La acest capitol instanța de apel a menționat că data efectuării unei intervenții chirurgicale sau externării unui pacient nu este un punct de pornire a curgerii unui termen procesual în condițiile în care persoana nu conștientizează faptul violării drepturilor sale, întinderea prejudiciilor sau autorul prejudiciului. Reieșind din aceste considerente, instanța de fond corect a considerat că cererea de chemare în judecată depusă la 06 martie 2017 nu este tardivă.

De asemenea, a considerat că instanța de fond just a constatat prezența condițiilor generale ale răspunderii delictuale în acțiunile IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” și anume: fapta ilicită manifestată prin înlăturarea ambelor ovare și trompe uterine-decizie incorectă și neargumentată, atât prin datele din fișa medicală, cât și conform literaturii de specialitate. Extirparea ovarelor și trompelor uterine putea fi evitată, vinovăția medicului ginecolog Aliona Ivaschevici, în acțiunile sale, constatate prin răspunsul nr.19381 al Procurorului sect. Rîșcani din 12 decembrie 2016 și ordonanța organului de urmărire penală din 11 iulie 2016 prin care doar medicul ginecolog Aliona Ivaschevici, care a participat la intervenția chirurgicală din 03 februarie 2014 i-a fost înaintată învinuirea în baza art. 213 lit. a) din Codul penal, încălcarea din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale, acțiuni urmate de cauzarea prejudiciului reclamantului - prin vătămare gravă, fiind prezentă și legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciului cauzat reclamantului.

A subliniat că, prin sentința din 22 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, Ivașchevici Aliona a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 213 lit. a) din Codul penal, la 1 an închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, fără privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul medicinei.

Conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite inculpatei s-a suspendat condiționat pe o perioadă de probațiunea de 1 an.

Prin decizia din 12 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost încetat procesul penal în privința lui Ivașchevici Aliona pe art. 213 lit. a) din Codul penal, iar faptul dat nefiind un motiv de reabilitare.

Decizia enunțată a fost menținută de către Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 25 iunie 2019.

Instanța de apel a constatat că, în urma erorii medicale, Rusu Irina a fost diagnosticată cu menopauza chirurgicală precoce și respectiv sterilitate, care sunt consecințe ale înlăturării chirurgicale a ovarelor la data de 03 februarie 2014. Iar, dovada faptului că Rusu Irina are nevoie de administrarea permanentă a preparatelor medicale care nu sunt compensate de sistemul asigurărilor medicale de stat sunt toate extrasele din fișa sa medicală: trimitere-extras eliberate de IMSP AMT Buiucani, CMF nr.4, precum și rețetele medicale. Medicamentele Oestrogel, Duphaston, Angelici (unul dintre ele) au fost prescrise reclamantei Rusu Irina ca terapie de substituție hormonală, iar preparatul Climadinon este prescris pentru tratamentul manifestărilor emoționale și neurovegetative neplăcute cauzate de menopauza.

Astfel, s-a dovedit cu certitudine că Rusu Irina pentru procurarea medicamentelor prescrise pentru anii 2015 – 2018 a cheltuit suma de 5582,36 lei care sunt probate prin ordinele de plată anexate la dosar, instanța de fond întemeiată a încasat din contul IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” din mun. Chișinău în folosul reclamantei Rusu Irina suma de 5582,36 lei.

De asemenea, instanța de apel a apreciat ca fiind justă concluzia instanței de fond privind admiterea parțială a pretenției privind încasarea sumei de 13 644 de lei pentru procurarea preparatelor medicale necesare pentru următorii 3 ani or, necesitatea administrării permanente a preparatelor medicale - medicamentele Oestrogel, Duphaston, Angeliq (unul dintre ele) - prescrise reclamantei Rusu Irina ca terapie de substituție hormonală, se confirmă cu avizul organului medical abilitat - trimiterile extras. Referitor la pretenția cu privire la încasarea prejudiciului material solicitat de către apelanta Rusu Irina, instanța de apel remarcă că, nu este confirmată necesitatea administrării permanente a preparatului Climadinon, prescris pentru tratamentul manifestărilor emoționale și neurovegetative neplăcute or, acestea poartă un caracter pur declarativ și îndoielnic și lipsește un aviz al organului medical abilitat care ar confirma necesitatea suportării unor asemenea cheltuieli. La acest capitol, Colegiul a evidențiat faptul că, nu este confirmată necesitatea administrării permanente a preparatului Climadinon, prescris pentru tratamentul manifestărilor emoționale și neurovegetative neplăcute.

Astfel, reclamanta Rusu Irina urmează să suporte anumite cheltuieli în viitor, posibil de evaluat. Datorită faptului că conform ordinelor de plată, costul în 2018 pentru medicamentul Angeliq procurat cel mai des constituie 242,96 de lei și nu 259 de lei cum indică reclamanta, adică pentru 3 ani suma totală de 8746,56 de lei, colegiul conchide că prima instanță just a concluzionat că anume aceasta este suma ce urmează a fi încasată ca cheltuieli ce pot fi suportate.

Cu privire la pretenția privind încasarea sumei de 147 623,55 lei, ce constituie venit ratat pentru perioada 2014-2017, cu titlu de compensare a prejudiciului material cauzat prin acțiuni ilicite ale părâtului, instanța de apel a reținut că potrivit suportului probatoriu nu se atestă faptul că la data intervenției chirurgicale reclamanta se afla în relații de muncă și lunar beneficia de un salariu în cuantumul solicitat or, conform carnetului de muncă, ultima înscriere a fost efectuată la 1 decembrie 2011 - concediere în baza art. 85 din Codul muncii, iar durata contractelor individuale de muncă a expirat, nefiind probate prelungirea lor. Reieșind din aceste considerente, instanța de apel a considerat că instanța de fond corect a respins ca neîntemeiată pretenția de încasare a sumei de 129 607,80 de lei, ceea ce constituie venit ratat pentru perioada 2014-2017.

Referitor la cuantumul prejudiciului moral încasat de către instanța de fond, în sumă de 800 000 de lei, instanța a reținut că această sumă este rezonabilă și constituie o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat reclamantei prin înlăturarea nejustificată a organelor reproductive (trompele uterine și ovarele) doar la vârsta de 32 ani a reclamantei Rusu Irina, au cauzat o menopauză chirurgicală prematură și imposibilitatea pe viitor de a concepe și a naște un copil, de a trăi emoțiile unei sarcini, de a alăpta. Or, dovada agravării stării psiho-emoționale a reclamantei Rusu Irina este confirmată prin raportul de evaluare psihologică a persoanei Rusu Irina nr. 042 din 15 februarie 2017 efectuat de către psihologul magistru Nelea Panfil din cadrul A.O. Keystone Human Services Moldova.

La 05 noiembrie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” a declarat recurs împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei decizii noi privind respingerea acțiunii ca fiind tardivă (f.d. 38-50, vol. IV).

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, invocând încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material prin neaplicarea unei legi care trebuia să fie aplicată în conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă.

A indicat că, atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea primei instanțe sunt ilegale din motiv că au ignorat prevederile art. 267 alin. (1) din Codul civil (redacția actuală art. 391 din Codul civil) care prevede că termenul general de prescripție extinctivă este de 3 ani. Iar, conform art. 272 din Codul civil (redacția actuală art. 395 din Codul civil), termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

La acest capitol a specificat că din materialele dosarului rezultă că Rusu Irina pretinde prejudiciul material și moral ce reiese din intervenția chirurgicală realizată în cadrul IMPS Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” în ziua de 03.02.2014.

Drept urmare, reieșind din conținutul pretențiilor formulate de către reclamanta/intimata Rusu Irina în cererea de chemare în judecată, în opinia recurentului data de la care curge termenul de 3 ani este ziua intervenției chirurgicale.

A subliniat că, reclamanta a cunoscut despre toate cele descrise în acțiune în ziua de 03 februarie 2014, sau cel târziu la ziua externării în ziua de 13 februarie 2014, dar nu mai târziu. Astfel, reclamanta a cunoscut despre existența prejudiciului, precum a cunoscut și persoana obligată să îl repare atunci când a fost supusă intervenției chirurgicale sau cel târziu la ziua externării în ziua de 13 februarie 2014.

Recurentul a enunțat că, asistența medicală acordată pacientei Rusu Irina la etapa de staționar a fost una absolut completă, adecvată și oportună.

Din înscrisurile anexate la cererea de chemare în judecată rezultă că reclamantele își întemeiază pretențiile reieșind din concluziile expuse în raportul de expertiză medico-legală nr. 409 din 23.03.2016 întocmit în cadrul cauzei penale pornită la 19.10.2015 conform semnelor constitutive ale componentei de infracțiune prevăzute de art. 213 alin. (2) lit. a) din Codul penal. Totodată, însă, la materialele cauzei civile este anexată Recenzia Nr. 1123 întocmită de către

recenzenții C. Burunsus, conferențiar universitar, șef clinică obstetrică și ginecologie și N. Codreanu - conferențiar universitar în cadrul catedrei obstetrică și ginecologie.

Potrivit concluziei expuse în conținutul Recenziei nr. 1123 a fost constat că, la etapa de staționar volumul și asistența acordată a fost adecvată situației și diagnosticului stabilit. Păstrarea ovarelor în cazul disfuncțiilor inflamatorii și endometrioamele bilaterale complicate cu peritonita difuză septică este dubioasă. Gradul profesional al medicilor implicați în cazul dat nu pune la îndoială corectitudinea tacticii stabilite. Concluzia finală a medicilor recenzenți este că asistența medicală acordată pacientei Rusu Irina a fost una incompletă și întârziată doar la etapa prespitalicească, iar la etapa de staționar a fost una oportună.

Din declarația dată de către Ivașchevici Aliona anexată la materialele cauzei, ultima a procedat la înlăturarea sursei de infecție, care în cazul dat erau trompele și ovarele pe ambele părți, cu scopul salvării vieții pacientei Rusu Irina. Conform tabloului macroscopic, evoluția bolii pacientei a fost de un timp îndelungat, pacienta fiind adusă cu ambulanța în stare terminală.

În opinia recurentului, raportul de expertiză medico-legală nr. 409 din 23.03.2016 nu este obligatoriu pentru instanța, iar conform prevederilor art. 158 din Codul de procedură civilă, urmează a fi evaluat în ansamblu cu celelalte probe, inclusiv în raport cu recenzia nr. 1123 întocmită de către C. Burunsus și N. Codreanu.

Cu privire la rapoartele de expertiză medico-legală menționează că la formularea concluziilor Vasile Șarpe, medic legist raportor și restul membrilor comisiei s-au condus doar de diagnosticul secundar endometrioza, ignorând diagnosticul principal de peritonită difuză, ocluzie intestinală pe care au apreciat-o drept un diagnostic corect determinat intraoperator.

În rapoartele de expertiză medico-legale și în explicațiile oferite de medicii-legiști s-a stabilit cu certitudine că nu există protocol clinic național în cazul endometriozei care să conțină standarde de acordare a asistenței medicale. De asemenea, Vasile Șarpe și-a format concluziile doar în baza unor articole științifice în limba engleză care au fost alese subiectiv și care nu se referă la peritonită difuză cu complicații ginecologice, așa cum este situația pacientei Rusu Irina abces tuboovarian cu erupere. În mod intenționat afirmând că este a lui discreție să decidă asupra literaturii de specialitate, dânsul (Vasile Șarpe) nu a făcut referință la absolut nici o sursă de autoritate din Republica Moldova, deși acestea sunt.

De asemenea, a indicat că în cadrul ședinței desfășurate în instanța de apel, a fost citat și audiat în calitate de specialist Friptu V., care fiind audiat în cadrul ședinței instanței de apel a menționat expres că intervenția efectuată cet. Rusu Irina de către medicul Ivașchevici Aliona a fost o intervenție absolut necesară, intervenția a fost efectuată pentru salvarea vieții pacientului Rusu Irina, intervenția a fost una argumentată, în cazul în care nu se efectua intervenția, atunci consecințele pentru pacienta Rusu Irina urmau a fi fatale, însuși specialistul Friptu V. a menționat că nu există în Republica Moldova un protocol clinic național în cazul endometriozei care să conțină standarde de acordare a asistenței medicale pentru pacienta Rusu Irina, în asemenea cazuri medicii se conduc de recomandările literaturii de specialitate, situație care a fost realizată la data de 03 februarie 2014 de către medicul Ivașchevici Aliona.

A mai menționat că, intervenția chirurgicală la care a fost expusă Rusu Irina a fost efectuată cu respectarea absolută a modului de perfectare a acordului informat. Or, se constată faptul respectării integrale a procedurii de semnare a acordului informat prin semnarea acestuia de către ruda apropiată avându-se în vedere că Rusu Irina se afla într-o stare foarte critică a sănătății fiind în imposibilitatea de a-și expune acordul conștientizat. Acordul pacientei Rusu Irina la efectuarea intervenției chirurgicale a fost substituit în condiții absolut legale potrivit legii prin acordul obținut de la mama sa, Litvinova Lidia.

La fel, recurentul a indicat că intimata Rusu Irina nu a probat existența unei legături de cauzalitate între toate suferințele pretinse a fi suportate urmare a pretinselor acțiuni ilegale din partea medicilor IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail”. Astfel, în cadrul examinării cauzei de instanțele ierarhic inferioare nu s-a probat faptul că incapacitatea de a întemeia o familie, incapacitatea de a se întreține financiar, schimbarea aspectului estetic are legătură cauzală directă cu intervenția chirurgicală la care a fost supusă la data de 03 februarie 2014.

La 07 decembrie 2021, (prin intermediul oficiului poștal), Irina Rusu și Lidia Litvinova, reprezentate de avocatul Olesea Doronceanu, au declarat recurs împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei decizii noi privind încasarea din contul intimatului IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” din mun. Chișinău în folosul lui Rusu Irina a sumei de 2 000 000 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciul moral cauzat prin acțiuni ilicite ale pârâtului, încasarea din contul intimatului IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” din mun. Chișinău în folosul lui Litvinova Lidia a sumei de 200 000 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciul moral cauzat prin acțiuni ilicite ale pârâtului, încasarea din contul intimatului IMSP Spitalul Clinic „Sfântul Arhanghel Mihail” din mun. Chișinău în folosul Irinei Rusu a sumei de 13644 de lei pentru procurarea preparatelor medicale necesare pentru următorii 3 ani (Climadinon, Angeliq), suma de 129 607,80 de lei ceea ce constituie venit ratat pentru perioada 2014-2017) cu titlu de compensare a prejudiciul material cauzat prin acțiuni ilicite ale pârâtului (f.d. 91-98, vol. IV).

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând argumentele indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

Suplimentar a indicat că, după intervenția chirurgicală din 03 februarie 2014 starea de sănătate a reclamantei s-a acutizat, iar capacitatea de muncă a fost pierdută complet, din cauza depresiei severe apărute pe fonul stresului provocat de intervenția chirurgicală din 2014. Din luna februarie 2014, reclamanta nu a mai activat absolut deloc, nu a obținut nici un venit și se află la întreținerea totală a mamei sale Litvinova Lidia.

Cauza de bază a incapacității de a munci este depresia profundă în care se află reclamanta, pe fonul stresului și preparatelor medicale pe care este nevoită să le administreze ea a pierdut interesul pentru lucru, a devenit apatică, închisă și frustrată.

Dovada depresiei a fost probată prin anexarea la materialele cauzei civile a procesului verbal al examenului Patopsihologic, întocmit de un medic psiholog din cadrul IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie din 01.11.2016 și raportul de evaluare psihologică a persoanei Rusu Irina nr. 042 din 15.02.2017 efectuat de către

psihologul magistru Nelea Panfil din cadrul A.O. Keystone Human Services Moldova.

Pornind de la principiul reparației integrale a prejudiciului și de la prezumția că cel obligat la repararea prejudiciului trebuie să restabilească situația care ar fi existat în cazul în care împrejurarea cauzatoare de prejudiciu nu survenea, consideră recurenta că de la data producerii prejudiciului până la momentul actual poate fi calculat venitul ratat sub formă de salariu, pe care l-ar fi putut obține în mod normal, dacă nu ar fi intervenit fapta ilicită produsă la data de 03 februarie 2014. Deoarece la data producerii faptului ilicit nu era oficial angajată în câmpul muncii, la calcularea despăgubirii se va ține cont de evoluția previzibilă și conform așteptărilor raționale a veniturilor ei, adică având studii superioare și activând în sfera învățământului ar fi putut obține un venit nu mai mic decât salariul mediu pe activități economice în sfera învățământului.

Potrivit datelor publice și oficiale plasate anual pe pagina web a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova (<http://www.statistica.md/>) câștigul salarial mediu pe activități economice în sectorul „Învățământ” constituia: pentru anul 2014 - 3 098,0 de lei x 11 luni = 34 078 de lei; pentru anul 2015 - 3573,2 de lei x 12 luni = 42 874,4 de lei; pentru anul 2016 - 3761,1 de lei x 12 luni = 45.133,2 de lei. Pentru anul 2017 lunile ianuarie și februarie salariul mediu încă nu a fost calculat, din acest considerent fiind luat ca punct de referință media pe anul 2016: 3761,1 de lei x 2 luni = 7 522,2 de lei. Total venitul ratat solicitat a fi încasat de la pârât pentru perioada 2014-2017 constituie suma de 129 607, 80 de lei.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată părților prin intermediul poștei electronice la 13 decembrie 2021 (f.d. 35, vol. IV), astfel, recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” la 05 noiembrie 2021 și a recursul declarat de Irina Rusu și Lidia Litvinova, reprezentate de avocatul Olesia Doronceanu la 07 decembrie 2021, sunt în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 12 ianuarie 2022, 28 ianuarie 2022 și 11 februarie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursurile declarate, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f.d. 65, 87, 90, 101, vol. II).

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursurile declarate nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

Referitor la recursul depus de avocatul Ina Perțu în interesele Alionei Ivașchevici, Colegiul reține că potrivit art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din materialele dosarului rezultă că, decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată reprezentantului recurente Aliona Ivașchevici, avocatului Ina Perțu prin intermediul poștei electronice la 13 decembrie 2021 (f.d. 35, vol. IV).

Sub acest aspect, Colegiul constată că nu există dubii cu privire la veridicitatea informației prezentate mai sus și, anume că decizia din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău prin intermediul poștei electronice a fost expediată avocatului Ina Perțu. Cu toate acestea, avocatul Ina Perțu în interesele Alionei Ivașchevici, a declarat recursul împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, la 14 februarie 2021, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, ceea ce condiționează declararea recursului ca inadmisibil.

Având în vedere cele menționate supra, Colegiul constată că termenul de două luni de declarare a recursului a început să curgă la data de 14 decembrie 2021, ziua imediat următoare datei comunicării deciziei instanței de apel și a expirat la data de 11 februarie 2022, zi de vineri, recursul fiind depus la 14 februarie 2022, fără o argumentare a depășirii termenului. Totodată, careva probe că recurenta nu a avut acces la textul integral al deciziei nu au fost prezentate în instanța de recurs. Mai mult, recurenta a menționat că a făcut cunoștință cu decizia contestată la 13 decembrie 2021.

Exigențele cuprinse în art. 434 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prevăd că omiterea intervalului sus-menționat chiar și cu o singură zi nu poate constitui o excepție de la regula generală, specificând clar că este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Suplimentar la cele expuse, având în vedere probele din dosar, instanța de recurs subliniază că instanța de apel a comunicat în mod eficient decizia contestată,

iar lipsa unor acțiuni concrete de a afla derularea dosarului din momentul pronunțării dispozitivului deciziei instanței de apel până la momentul depunerii cererii de recurs demonstrează că avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici, nu a depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a afla motivele respingerii apelului său (cauza Karakutsya versus Ucraina, 16 februarie 2017, parag. 60, 61).

În acest context, se va reitiera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării hotărârii/deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

Circumstanțele constatate supra denotă că avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici, urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află prezentul litigiu. Respectiv, Colegiul consideră că nerespectarea termenului de declarare a recursului se datorează în exclusivitate inacțiunii avocatului Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici.

În acest context, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În conformitate cu art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare. Folosirea cu bună-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Colegiul menționează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania din 11 septembrie 2007), la caz contestarea la timp a actului judecătoresc.

Astfel, avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici, urma să se intereseze la intervale rezonabile de timp despre derularea procesului în cauză.

Prin urmare, cererea de recurs împotriva deciziei din 28 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, depusă la 14 februarie 2022 de avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici, nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

Colegiul reține că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul reține și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov vs. Ucraina din 3 aprilie 2008, unde se

notează că deși în prezenta cauză nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, Colegiul ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), b), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”, de Irina Rusu și Lidia Litvinova, reprezentate de avocatul Olesea Doronceanu și de avocatul Ina Perțu, în interesele Alionei Ivașchevici.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecători

Aliona Miron

Victor Burduh